

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาถึงสื่อการอ่านที่นักเรียนในโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯและโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ชอบ ตลอดจนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์หรือมีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนตาบอด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความสนใจในการอ่านของนักเรียนให้ตรงตามความต้องการและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนทั้งหมดที่เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) ของโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯและโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2527 จำนวน 163 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แฟ้มทะเบียนประวัติ แฟ้มสุขภาพของนักเรียน และแบบสอบถาม ข้อมูลจากแฟ้มทะเบียนประวัติใช้ในการตรวจสอบรายชื่อและจำนวนประชากรทั้งหมดที่ทำการศึกษา ข้อมูลจากแฟ้มสุขภาพช่วยในการตรวจสอบและจำแนกนักเรียนตามสาเหตุของการตาบอด คือ ตาบอดแต่กำเนิดหรือหลังกำเนิด สำหรับแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ เป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 ความสนใจในการอ่านของนักเรียน เป็นแบบเลือกตอบ และมาตราส่วนประเมินค่า ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียน เป็นแบบเลือกตอบ และมาตราส่วนประเมินค่า การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยซึ่งได้รับคำสั่งแจ้งวิธีดำเนินการจากผู้วิจัย คือ ใช้วิธีอ่านคำถามให้นักเรียนเป็นรายคน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้บันทึกคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งสามารถได้รับข้อมูลจากนักเรียนทั้งหมดจำนวน 163 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน-
มาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบความเรียง

แนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านของครูจะมีผลต่อความสนใจใน
การอ่านของนักเรียนตามอบมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน

นักเรียนที่ทำการศึกษาเป็นนักเรียนชายร้อยละ 59.51 เป็นนักเรียนหญิงร้อยละ
40.49 โดยเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นร้อยละ 47.85 ประถมศึกษาตอนปลาย
ร้อยละ 33.13 และมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 19.02 นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น
มีอายุเฉลี่ย 11 ปี 8 เดือน 26 วัน ประถมศึกษาตอนปลายมีอายุเฉลี่ย 14 ปี 9 เดือน 29 วัน
และมัธยมศึกษาตอนต้นมีอายุเฉลี่ย 17 ปี 1 เดือน 2 วัน นักเรียนที่ตามอบแต่กำเนิดมีร้อยละ
55.21 และตามอบหลังกำเนิดมีร้อยละ 44.79 นักเรียนส่วนใหญ่มีบิดามารดาประกอบอาชีพ
เกษตรกรรวม นักเรียนชอบใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือมากที่สุด รองลงไปได้แก่การฟังวิทยุ

ลักษณะการอ่านของนักเรียน

นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนต้นชอบอ่านหนังสือทุกวันมากที่สุด
คิดเป็นร้อยละ 33.39 และ 58.06 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย
นาน ๆ ครั้งจึงจะอ่านหนังสือ ซึ่งมีถึงร้อยละ 38.90 ในขณะที่นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น
ที่ชอบอ่านแบบไม่มีอยู่ร้อยละ 30.77 นอกจากนั้นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ชอบอ่านเฉพาะ
วันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดราชการ มีร้อยละ 25.81 นักเรียนทั้ง 3 ระดับใช้ระยะเวลาใน
การอ่านโดยเฉลี่ยแตกต่างกัน คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นใช้เวลาอ่านโดยเฉลี่ยสัปดาห์
ละ 4 ชั่วโมง 50 นาที นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายใช้เวลาอ่านโดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ
5 ชั่วโมง 56 นาที และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใช้ระยะเวลาในการอ่านโดยเฉลี่ย
สัปดาห์ละ 8 ชั่วโมง 40 นาที ซึ่งเป็นระยะเวลาการอ่านที่มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ช่วงเวลาที่
นักเรียนชอบอ่านทั้งในวันธรรมดา วันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดราชการ ก็คือ ช่วงเวลา
19.01 - 21.00 น. รองลงไปชอบอ่านในตอนเช้าเวลา 8.00 - 8.00 น.

เหตุผลสำคัญในการอ่านของนักเรียนที่สอดคล้องกันทั้งสามระดับก็คือ การอ่านทำให้ได้รับความรู้ ได้ทราบสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เหตุผลที่นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นกล่าวตรงกันก็คือ การอ่านทำให้มีความคิดกว้างขวาง เฉลียวฉลาด หันคนส่วนเหตุผลอื่น ๆ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นก็คือ การอ่านเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ในขณะที่เหตุผลอื่น ๆ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายก็คือ การอ่านทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน สำหรับนักเรียนที่ไม่ชอบอ่านนั้น นักเรียนแต่ละระดับมีความเห็นไม่ตรงกัน คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นเห็นว่า การอ่านน่าเบื่อ เนื่องจากไม่มีหนังสือที่ตรงกับความสนใจ นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายเห็นว่า ที่ไม่อ่านเพราะการอ่านทำให้เสียเวลา ผู้ใช้เวลาไปทำอย่างอื่นดีกว่า ส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเห็นว่า ที่ไม่อ่านเพราะอ่านแล้วง่วงนอน

นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นชอบอ่านหนังสือแบบเรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.31 นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.37 และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นชอบอ่านหนังสือสารคดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.03 และในบรรดาหนังสือประเภทต่าง ๆ คือ หนังสือนิทาน นวนิยาย สารคดี หนังสืออ่านประกอบ หนังสือเกี่ยวกับการกีฬา หนังสือเกี่ยวกับการท่องเที่ยว หนังสือเกี่ยวกับการดนตรี และหนังสือเกี่ยวกับงานอดิเรก นักเรียนทั้งหมดบอกว่าชอบอ่านในระดับปานกลาง มีเพียงหนังสือแบบเรียนเท่านั้นที่นักเรียนชอบอ่านแตกต่างกันคือ นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นชอบอ่านในระดับมาก ส่วนนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นชอบอ่านในระดับปานกลาง

สำหรับวิธีการอ่านของนักเรียนนั้น นักเรียนทั้งสามระดับชอบอ่านหนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ และหนังสือเกี่ยวกับดนตรี ด้วยตนเองด้วยอักษรเบรลล์ นอกจากนั้นนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนต้นยังใช้วิธีอ่านหนังสือประเภทสารคดีและงานอดิเรก ด้วยวิธีเดียวกัน คือ การอ่านเองด้วยอักษรเบรลล์ นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นชอบอ่านนวนิยายด้วยวิธีเดียวกัน คือ การอ่านด้วยการฟังจากหนังสือ เทป เช่นเดียวกับที่นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนต้นมีวิธีการอ่านหนังสือเกี่ยวกับกีฬา และการท่องเที่ยวเหมือน ๆ กัน คือ การขอให้คนอื่นอ่านให้ฟัง ประเภทของหนังสือที่นักเรียนทั้ง 3 ระดับใช้วิธีการอ่านแตกต่างกัน คือ นิทาน นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นชอบอ่านเองด้วยอักษรเบรลล์ นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายชอบฟังจากหนังสือ เทป ในขณะที่นักเรียนระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้นจะขอให้คนอื่นอ่านให้ฟัง หนังสือนวนิยายนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น จะขอให้คนอื่นอ่านให้ฟัง หนังสือเกี่ยวกับการท่องเที่ยว นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ชอบอ่านเองด้วยอักษรเบรลล์ ส่วนหนังสือเกี่ยวกับสารคดีและงานอดิเรก นักเรียนระดับนี้ จะขอให้คนอื่นอ่านให้ฟัง

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนตาบอด

การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนตาบอด ศึกษาจาก สิ่งแวดล้อมรอบตัวนักเรียน ประกอบด้วย วิธีการเรียนการสอนในโรงเรียน การส่งเสริมการอ่านจากผู้ปกครอง ครู บรรณารักษ์ เพื่อนสนิท รายการวิทยุ และรายการโทรทัศน์

การเรียนการสอน

วิธีการเรียนการสอนที่ใช้อยู่ในโรงเรียนสอนคนตาบอด การสอนแบบบรรยาย โดยครูคนเดียวมีผลทำให้นักเรียนทั้ง 3 ระดับ จำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 74 สนใจในการอ่าน การสอนแบบมอบหมายให้ไปค้นคว้าเพิ่มเติมและทำรายงาน และการสอนแบบอภิปรายมีผลทำให้นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 74 สนใจในการอ่าน ส่วนการสอนแบบเป็นคณะ ทำให้นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายเกิดความสนใจในการอ่านร้อยละ 62.96

การส่งเสริมการอ่านจากผู้ปกครอง

ผู้ปกครองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาตอนปลาย และประถมศึกษาตอนต้น เคยเล่าเรื่องราวและข่าวสารแก่นักเรียนร้อยละ 74.19, 66.67 และ 64.10 ตามลำดับ และเคยเล่านิทานแก่นักเรียนร้อยละ 67.74, 59.26 และ 51.28 ตามลำดับ ผู้ปกครองของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 65.39) มัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 64.52) และประถมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 50) เคยอ่านหนังสือให้นักเรียนฟัง ผู้ปกครองของนักเรียนทั้ง 3 ระดับ ชูตเกี่ยวกับหนังสือและเปิดเทปแก่นักเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 ผู้ปกครองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเปิดเทปแก่นักเรียนน้อยที่สุด (ร้อยละ 25.81)

การเล่าเรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ ทำให้นักเรียนทุกระดับ จำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 51 สนใจในการอ่าน การอ่านหนังสือให้ฟังทำให้นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 57.69 และ 54.84 ตามลำดับ สนใจในการอ่าน การเล่านิทานทำให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาเพียงขึ้นเดียวสนใจในการอ่านมากกว่าร้อยละ 50 การสอนอ่านหนังสือ การพูดเกี่ยวกับหนังสือ และการเปิดเทปของผู้ปกครองนักเรียน ทุกระดับทำให้นักเรียนสนใจในการอ่านต่ำกว่าร้อยละ 50

การส่งเสริมการอ่านจากครู

ครูเคยอ่านหนังสือ เล่านิทาน สอนอ่านหนังสือ เล่าเรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ และเปิดเทปให้แก่ักเรียนทุกระดับในเปอร์เซ็นต์ที่สูง คือ ระหว่างร้อยละ 90-100 การอ่านหนังสือให้ฟัง ครูเคยมีการปฏิบัติต่อนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 100 การเล่านิทาน การสอนอ่านหนังสือ และการเล่าเรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ ครูมีการปฏิบัติต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงร้อยละ 100 การปฏิบัติที่ดีที่สุดของครู คือ การพูดเกี่ยวกับหนังสือแก่นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 71.79)

การอ่านหนังสือให้ฟัง การเล่านิทาน การสอนอ่านหนังสือ การเล่าเรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ และการเปิดเทปให้ฟัง มีผลทำให้นักเรียนทุกระดับสนใจในการอ่านสูงถึงร้อยละ 70-97 การพูดเกี่ยวกับหนังสือทำให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและประถมศึกษาตอนปลาย สนใจในการอ่านสูงถึงร้อยละ 96.77 และ 92.59 ตามลำดับ แต่ทำให้นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นสนใจในการอ่านเพียงร้อยละ 67.95

การส่งเสริมการอ่านจากบรรณารักษ์

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 100 เห็นว่าบรรณารักษ์เคยพูดเกี่ยวกับหนังสือและให้ยืมหนังสือ แต่เคยพูดเกี่ยวกับหนังสือและให้ยืมหนังสือแก่นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นและประถมศึกษาตอนปลาย ในระหว่างร้อยละ 55-96 บรรณารักษ์เปิดเทปให้แก่ักเรียนทุกระดับประมาณร้อยละ 60-80 เคยสอนการใช้ห้องสมุดและอ่านหนังสือแก่นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 80-96 เคยเล่าเรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ

แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากกว่าระดับอื่น คือ ร้อยละ 83.87 การจัดนิทรรศการห้องสมุดและการจัดแข่งขันการอ่านหนังสือ บรรณาธิการมีปฏิบัติไม่ถึงร้อยละ 26

การพูดเกี่ยวกับหนังสือ ทำให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาตอนปลาย และประถมศึกษาตอนต้น สนใจในการอ่านร้อยละ 96.77, 74.07 และ 52.56 ตามลำดับ การเปิดเทปให้ฟังมีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนประมาณร้อยละ 50-70 การให้ยืมหนังสือทำให้นักเรียนสนใจในการอ่านร้อยละ 93.55, 81.48 และ 64.10 ตามลำดับ การอ่านหนังสือให้ฟังทำให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและประถมศึกษาตอนปลายสนใจในการอ่านร้อยละ 64.52 และ 57.41 ตามลำดับ และการสอนการใช้ห้องสมุดทำให้นักเรียน 2 ระดับดังกล่าวสนใจในการอ่านร้อยละ 93.55 และ 79.63 ตามลำดับ การจัดนิทรรศการห้องสมุดทำให้นักเรียนทั้ง 3 ระดับ สนใจในการอ่านต่ำกว่าร้อยละ 30 ส่วนการจัดแข่งขันการอ่านหนังสือไม่มีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนเลย

การส่งเสริมการอ่านจากเพื่อนสนิท

นักเรียนทั้ง 3 ระดับ จำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 เห็นว่า เพื่อนสนิทเคยเล่าเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้อ่านให้ฟัง อ่านหนังสือให้ฟัง และแนะนำหนังสือดี ๆ การเล่าเกี่ยวกับสิ่งที่อ่านให้ฟัง ทำให้นักเรียนทั้ง 3 ระดับ จำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 52 เกิดความสนใจในการอ่าน การอ่านหนังสือให้ฟังทำให้นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 สนใจในการอ่าน การแนะนำหนังสือดี ๆ ของเพื่อนสนิททำให้นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 52 เกิดความสนใจในการอ่าน

รายการวิทยุ

นักเรียนทั้ง 3 ระดับ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ชอบฟังรายการข่าว กีฬา สารคดีละคร และเพลงจากวิทยุ ทั้งนี้มีนักเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 เกิดความสนใจในการอ่านหลังจากการฟังรายการข่าว สารคดี ละคร และเพลง นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 62 เกิดความสนใจในการอ่านหลังจากการฟังรายการกีฬา

รายการโทรทัศน์

นักเรียนทั้ง 3 ระดับ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 64 ชอบรายการข่าว กีฬา สารคดี ละคร ภาพยนตร์ ดนตรีหรือเพลง รายการตอบปัญหา และการแสดงตลก จากโทรทัศน์ ทั้งนี้ นักเรียน จำนวนน้อยกว่าร้อยละ 34 ที่ชอบรายการพ็อนร่า รายการกีฬา ละคร ภาพยนตร์ ดนตรีหรือ เพลง และรายการตอบปัญหา ทำให้นักเรียนทั้ง 3 ระดับ จำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 51 เกิด ความสนใจในการอ่าน รายการสารคดีและรายการตลกทำให้นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนไม่น้อยต่ำกว่าร้อยละ 64 สนใจในการอ่าน

ปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนทั้ง 3 ระดับมากที่สุด (ตารางที่ 30) ตามความคิดเห็นของนักเรียน คือ การส่งเสริมการอ่านจากเพื่อนสนิท อันดับรองลงไปได้แก่ การส่งเสริมการอ่านจากครู ปัจจัยอันดับที่ 3 ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านจากผู้ปกครองและ รายการโทรทัศน์ ปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น มากที่สุดคือ การส่งเสริมการอ่านจากเพื่อนสนิท รองลงไปได้แก่ รายการโทรทัศน์ ปัจจัย อันดับที่ 3 ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านจากผู้ปกครอง ปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านของ นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายมากที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านจากเพื่อนสนิท รองลงไปได้แก่ การส่งเสริมการอ่านจากครู ปัจจัยอันดับที่ 3 ได้แก่ การส่งเสริมการอ่าน จากผู้ปกครอง ปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านจากครู รองลงไปได้แก่ การส่งเสริมการอ่านจากเพื่อนสนิท ปัจจัยอันดับที่ 3 ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านจากบรรณาธิการ

ปัญหาที่สำคัญที่สุดในด้านการอ่านของนักเรียนทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ หนังสืออักษรเบรลล์ ไม่เพียงพอต่อความต้องการ หนังสือแทบไม่เพียงพอ และไม่มีคนอ่านให้ฟัง ตามลำดับ ปัญหาที่ สำคัญที่สุดในด้านการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นและประถมศึกษาตอนปลายมีลักษณะ เหมือนกัน คือ หนังสืออักษรเบรลล์ไม่เพียงพอ หนังสือแทบไม่เพียงพอ และไม่มีคนอ่านให้ฟัง ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่สำคัญที่สุดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ หนังสืออักษรเบรลล์ ไม่เพียงพอ ไม่มีเวลาอ่าน และหนังสือยากเกินไป ไม่มีคนอ่านให้ฟัง และหนังสือไม่น่าสนใจ

อภิปรายผล

ลักษณะการอ่านของเด็กคาบอด

จากผลการวิจัยพบว่า เด็กเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นที่ชอบอ่านหนังสือทุกวันและนาน ๆ ครั้งจึงจะอ่านมีจำนวนใกล้เคียงกัน โดยที่การชอบอ่านทุกวันมีจำนวนสูงกว่าเล็กน้อย เมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ความชอบในการอ่านเริ่มลดลง คือ นาน ๆ ครั้งจึงจะอ่าน และเมื่อเด็กเริ่มเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เด็กมากกว่าครึ่งที่ชอบอ่านหนังสือทุกวัน ซึ่งปรากฏการณ์ครั้งนี้พอจะอภิปรายได้ว่า เมื่อเด็กเริ่มเข้าเรียนในโรงเรียนสอนคนตาบอดนั้น เด็กเริ่มได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับการอ่านและการแสวงหาความรู้ จึงมีความกระตือรือร้นที่จะอ่านหนังสือ เพื่อแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลิน และเพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น แต่เนื่องจากการอ่านของคนตาบอดนั้น ต้องใช้อักษรเบรลล์ อาศัยการสัมผัส ไม่สามารถจะใช้สายตาให้เป็นประโยชน์ได้ เด็กระดับประถมศึกษาตอนต้นจึงขาดแรงจูงใจในการดูรูปภาพสวย ๆ จากหนังสือสำหรับเด็กไปอย่างมาก จึงมีเด็กอีกเกือบหนึ่งในสามที่ไม่ค่อยอ่านหนังสือ เมื่อเด็กโตขึ้น เริ่มเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย เด็กมีเพื่อนฝูงมากขึ้น มีกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ มากขึ้น เช่น การวิ่งเล่น การเล่นกับเพื่อน ๆ การกีฬา เล่นดนตรี ชุบคุยกับเพื่อน ฯลฯ ดังนั้นกิจกรรมการอ่านจึงน้อยลง นาน ๆ ครั้งจึงจะอ่านหนังสืออย่างไรก็ดี เมื่อเด็กเริ่มเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษา เด็กเริ่มมีความเป็นผู้ใหญ่ เด็กกลับมาอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอทุกวัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กเริ่มมีความคิดกังวลเกี่ยวกับการเรียน อนาคต การดำรงชีวิตในสังคมภายนอก การประกอบอาชีพ และการมีครอบครัว ดังนั้นเด็กจึงต้องอ่านศึกษาค้นคว้า และหาประสบการณ์จากหนังสือให้มากที่สุด เมื่อเขาสำเร็จการศึกษาออกไป จะได้มีวิชาความรู้ที่เพียงพอที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ ซึ่งในเรื่องเกี่ยวกับความวิตกกังวลนี้ได้รับการสนับสนุนจากคำกล่าวของ สุชา จันทร์เอม (2525: 79) ที่ว่า เด็กตาบอดที่เข้าสู่วัยรุ่นจะมีความปั่นป่วนทางอารมณ์ในระยะที่จะต้องหางานอาชีพ และมีความวิตกกังวลในการดำรงชีวิตต่อไปโดยได้รับความปลอดภัย

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทั้ง 3 ระดับ ใช้เวลาในการอ่านโดยเฉลี่ยค่อนข้างแตกต่างกัน โดยเด็กโตจะอ่านมากกว่าเด็กเล็ก คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะอ่านมากที่สุด รองลงมาคือ นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นจะอ่านน้อยที่สุด ที่เป็นดังนี้อาจเป็นไปได้ว่า เด็กโตมีความพร้อมมากกว่าเด็กเล็ก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย อารมณ์ ความสามารถทางการอ่าน ตลอดจนช่วงความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ยาวนานกว่า ในขณะที่เด็กเล็กมีช่วงความสนใจสั้น ๆ และชอบที่จะเล่นกับเพื่อนฝูงมากกว่าอ่านหนังสือ

จากผลการวิจัย มีข้อที่น่าสนใจ เกิดคือ นักเรียนทั้ง 3 ระดับ ชอบอ่านในช่วงเวลาเดียวกันทั้งหมด ทั้งในวันธรรมดา วันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดราชการ คือ ตอนเย็นจะชอบอ่านเวลา 19.01 - 21.00 น. และตอนเช้าเวลา 6.00 - 8.00 น. ที่เป็นดังนี้อาจ เป็นเพราะนักเรียนในโรงเรียนสอนคนตาบอดนั้น ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนอยู่ประจำในโรงเรียน จะมีตารางเวลาปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่แน่นอน เช่น การตื่นนอน การรับประทานอาหาร การเรียนหนังสือ การพักผ่อน การออกกำลังกาย ฯลฯ ซึ่งช่วงเวลาที่นักเรียนจะมีโอกาสได้อ่านหนังสืออย่างอิสระก็คือ ในตอนกลางคืนก่อนเวลาเข้านอน และในช่วงเช้าหลังจากตื่นนอนแล้ว นอกจากนั้นอาจ เป็นไปได้ว่า เนื่องจากในเวลากลางวัน นักเรียนต้องเรียนตลอดวัน จึงไม่ค่อยจะมีเวลาอ่านทบทวนบทเรียนที่เรียนไปมากนัก จึงต้องอาศัยการอ่านทบทวนหรืออ่านเพิ่มเติมใน เวลากลางคืนหรือในตอนเช้าเท่านั้น

จากผลการวิจัย มีข้อที่น่าสนใจ เกิดว่า นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นและประถมศึกษาตอนปลายจะไม่อ่านหนังสือในช่วงเวลา 10.01 - 12.00 และ 13.01 - 15.00 น. ของวันธรรมดาเหมือนกัน ทั้งนี้เป็นเพราะการเรียนในโรงเรียนสอนคนตาบอดนั้น คณะครูได้มีการจัดตารางการใช้เวลาแก่นักเรียนไว้แน่นอน ในช่วงเวลาดังกล่าวนักเรียนต้องเรียนกิจกรรม คือ เรียนขับร้องและดนตรีไทย ดังนั้นนักเรียนทั้งสองระดับจึงไม่มีโอกาสได้อ่านหนังสือ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นจะไม่ชอบอ่านในช่วงเวลา 12.01 - 13.00 น. ในวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดราชการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นช่วงที่นักเรียนรับประทานอาหารและอาจพักผ่อนโดยการเดินเล่น ฟังวิทยุโทรทัศน์ หรือ

มีกิจกรรมการการเล่นต่าง ๆ เนื่องจากทางโรงเรียนมักจะได้รับความร่วมมือจากนักเรียน นักศึกษาจากสถานศึกษาต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมแก่นักเรียน นักเรียนจึงสนใจในกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่าการอ่านหนังสือ

เมื่อพิจารณาจากเหตุผลสำคัญในการอ่านของนักเรียนทั้ง 3 ระดับ ซึ่งเห็นสอดคล้องกันว่า การอ่านจะทำให้ได้รับความรู้ ได้ทราบสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ย่อมแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เด็กตามอดไม่ว่าจะเรียนอยู่ในระดับใด ต่างก็มีความอยากรู้อยากเห็น อยากรู้อะไรต่าง ๆ รอบตัว ตลอดจนจะสนใจต่อความรู้และสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เรื่อยไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพวกเขา มีความเสียเปรียบกว่าคนสายตาปกติอื่น ๆ ที่สามารถใช้สายตาในการศึกษา เรียนรู้ และสร้างมโนทัศน์ (concept) เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้โดยง่าย ดังนั้นเด็กตามอดเหล่านี้จึงยังมีความคาดหวังที่จะเรียนรู้และสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โลก และชีวิต ได้ด้วยการอ่าน ซึ่งแม้ว่าการอ่านและการเรียนรู้นี้จะเชื่องช้า แต่หนังสือก็เป็นช่องทางที่สำคัญที่ทำให้ทราบว่าโลกนี้ยังมีสิ่งที่ยังไม่รู้อีกมาก จึงสมควรที่จะต้องแสวงหาความรู้จากการอ่านให้มากที่สุด

จากความคิดพื้นฐานของนักเรียนทั้งระดับเด็กเล็กและเด็กโตที่ว่า การอ่านทำให้ได้รับความรู้นั้น ความคิดประการต่อมาของเด็กที่โตขึ้น คือ นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาตอนต้น ก็เห็นสอดคล้องกันอีกว่า การอ่านจะทำให้มีความคิดกว้างขวาง เฉลียวฉลาด หันคน ซึ่งในขั้นนี้นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นไม่ได้คิดถึง ซึ่งอาจสรุปได้ว่า เมื่อเด็กยังเล็กอยู่นั้น เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น เป็นประการสำคัญ เมื่อเด็กโตขึ้น เป็นผู้ใหญ่ขึ้น เด็กจึงต้องการที่จะคิดอย่างผู้ใหญ่ ทำอย่างผู้ใหญ่ มีความเฉลียวฉลาด รอบคอบ และรู้เท่าทันผู้อื่น ซึ่งในขั้นนี้จะเห็นได้ว่าพัฒนาการของเด็กตามอดกับเด็กสายตาปกติไม่ได้มีความแตกต่างกันแต่ประการใด

จากผลการวิจัย พบว่า ประเภทของหนังสือที่นักเรียนตามอดชอบอ่านนั้น นักเรียนทั้ง 3 ระดับ มีความชื่นชอบแตกต่างกัน คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นจะชอบอ่านหนังสือแบบเรียนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนระดับนี้เพิ่งจะเข้าเรียนในโรงเรียน และเริ่มได้รับการสอนการอ่านหนังสือแบบเรียนจากครู เด็กจึงมีความคุ้นเคยกับหนังสือแบบเรียนมาก ในขณะที่เดียวกัน เด็กยังไม่ค่อยได้รู้จักหนังสือประเภทอื่น ๆ มากนัก ดังนั้นเมื่อสอบถามถึงหนังสือที่เด็กชอบอ่าน เด็กจึงตอบว่าชอบอ่านหนังสือแบบเรียนมากที่สุด ส่วนอันดับรองลงมานั้น นักเรียน

ระดับประถมศึกษาตอนต้นชอบอ่านหนังสือนิทาน ซึ่งเห็นได้ว่าสอดคล้องกับจิตวิทยาความสนใจของเด็กวัยนี้ที่จะชอบอ่านหนังสือนิทาน เป็นส่วนใหญ่ (Greaney 1985: 4209) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ประเภทของหนังสือที่ชอบอ่านมีแนวโน้มไปทางด้านความบันเทิง คือหนังสือทางด้านการท่องเที่ยว และหนังสือที่เกี่ยวกับดนตรี ความชื่นชอบ เรื่องที่ให้ความบันเทิงนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของอบรม สนิทนิบาล และชาญชัย ศรีไสยเพชร (2523: 37) ที่กล่าวว่า เด็กในวัยประถมศึกษาตอนปลายมีความต้องการความสนุกสนานและความเพลิดเพลิน ส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นชอบอ่านหนังสือสารคดีมากที่สุด รองลงไปชอบอ่านนวนิยายที่นักเรียนระดับนี้ชอบอ่านหนังสือสารคดีมากกว่าหนังสือประเภทอื่น ๆ อาจเป็นเพราะเด็กมีทักษะในการอ่านมากขึ้น มีความเป็นผู้ใหญ่ขึ้น จึงต้องการที่จะแสวงหาความรู้และเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง กอปรกับการที่คนตามอดไม่สามารถหาประสบการณ์จากการใช้สายตาได้ จึงต้องอาศัยประสบการณ์จากการอ่าน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากนวนิยายเป็นหนังสือประเภทหนึ่งที่ทำให้ประสบการณ์และข้อคิดในการดำรงชีวิตได้เป็นอย่างดี นักเรียนระดับนี้จึงชอบอ่านนวนิยายมาก รองลงไปอีกด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่มีนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายคนใดที่ตอบว่าชอบอ่านหนังสือกีฬามากที่สุด ทั้ง ๆ ที่ตอบว่าชอบอ่านหนังสือประเภทนี้ในระดับปานกลาง และไม่มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นคนใดที่ตอบว่าชอบอ่านหนังสือท่องเที่ยวมากที่สุด ในขณะที่นักเรียนตอบว่าชอบอ่านหนังสือท่องเที่ยวในระดับปานกลาง คำตอบของนักเรียนจึงจะดูขัดแย้งกัน อย่างไรก็ตาม อาจเป็นไปได้ว่าที่นักเรียนไม่ระบุว่าชอบอ่านหนังสือกีฬาหรือท่องเที่ยวมากที่สุดก็เพราะนักเรียนไม่ได้ชอบอ่านหนังสือดังกล่าวมากที่สุด แต่ชอบอ่านโดยทั่ว ๆ ไป ความคิดเห็นของนักเรียนจึงไม่ได้ขัดแย้งกันแต่อย่างใด

สำหรับวิธีในการอ่านของนักเรียนตามอดนั้น นักเรียนทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาตอนต้น ต่างชอบอ่านเองด้วยอักษรเบรลล์มากที่สุด รองลงไปชอบอ่านโดยการขอให้ผู้อื่นอ่านให้ฟัง ส่วนวิธีสุดท้ายสำหรับนักเรียนจึงจะได้แก่การฟังจากหนังสือ เทป ที่เป็นดังนั้นก็เพราะในเรื่องของการอ่านนั้น ต้องอาศัยความตั้งใจ ความสนใจ และความช่างสังเกตในลักษณะของคำ การสะกด ประโยค ข้อความ ตลอดจนเนื้อหาสาระของเรื่อง ดังนั้น เด็กจึงอยากที่จะอ่านเองด้วยอักษรเบรลล์มากกว่าที่จะขอให้คนอื่นอ่านให้ฟัง

หรือฟังจากเทป เพื่อว่าเด็กจะได้หัดสะกด หัดอ่าน หัดตีความ อย่างระมัดระวัง เมื่อเขาสามารถสะกดได้ อ่านได้ ตีความได้ เขาจึงเกิดความเข้าใจ และภาคภูมิใจในการที่ได้แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ จากหนังสือ แทนที่จะต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่นอยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการอ่านของคนตามอดยังมีอยู่จำนวนน้อย เด็กตามอดไม่สามารถจะหาหนังสือที่ดีและตรงกับความสนใจของตนมาอ่านได้มากนัก เขาจึงต้องอาศัยหนังสือของคนตาดีมาอ่านด้วย แต่เนื่องจากเขาไม่สามารถจะอ่านหนังสือตาดีได้เอง จึงต้องอาศัยให้ผู้อื่นอ่านให้ฟัง สำหรับการอ่านด้วยการฟังจากหนังสือเทปนั้น ในปัจจุบันหนังสือ เทปที่ผลิตสำหรับคนตามอดยังมีน้อย เด็กตามอดส่วนใหญ่จึงไม่ค่อยเห็นความสำคัญของหนังสือ เทปว่าจะสามารถให้ข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิงแก่ตนได้เทียบเท่าหรือดีกว่าหนังสืออักษรเบรลล์ นอกจากนี้แล้ว แม่ทางโรงเรียนสอนคนตามอดหรือห้องสมุดคอลเลกต์ เพื่อคนตามอดจะได้มีหนังสือ เทปประเภทต่าง ๆ เช่น นิทาน นวนิยาย และสารคดีไว้ให้บริการแก่เด็กตามอดอยู่บ้าง แต่ก็ยังขาดอุปกรณ์ที่จะใช้เล่นหนังสือ เทปอย่างพอเพียงที่จะให้นักเรียนแต่ละคนได้ใช้หนังสือ เทปอย่างบ่อยครั้งก็ได้ เรื่องการฟังจากหนังสือ เทปจึงยังไม่เป็นที่นิยมของนักเรียน

ในการใช้วิธีการอ่าน 3 แบบข้างต้นกับการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ นั้น มีข้อที่น่าสนใจเกิดคือ นักเรียนทั้งสามระดับชอบใช้วิธีการอ่านเหมือน ๆ กัน คือ ถ้าเป็นหนังสือที่ต้องใช้ความรู้ระมัดระวังในการอ่าน ได้แก่ หนังสือสารคดี แบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบ นักเรียนจะชอบอ่านเองด้วยอักษรเบรลล์ หนังสือที่ให้ความเพลิดเพลิน เช่น นวนิยาย จะฟังจากหนังสือ เทป ส่วนหนังสือที่ต้องอาศัยคำอธิบายเพิ่มเติม เช่น หนังสือเกี่ยวกับกีฬาและการท่องเที่ยว เด็กจะอ่านโดยขอให้คนอื่นอ่านให้ฟัง

ปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนตามอด

ผลจากการวิจัยพบว่า วิธีการสอนแบบบรรยายโดยครูคนเดียวทำให้นักเรียนทุกระดับเกิดความสนใจในการอ่าน นอกจากนี้ วิธีการสอนแบบมอบหมายให้ไปค้นคว้าเพิ่มเติมและทำรายงาน ตลอดจนวิธีการสอนแบบอภิปราย มีผลทำให้นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นเกิดความสนใจในการอ่าน เหตุที่นักเรียนทุกระดับเกิดความสนใจในการอ่านหลังจากที่ได้เรียนจากครูนั้น อาจเนื่องจากครูได้พยายามสอดแทรกเรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือ ตลอดจนจูงใจให้เด็กสนใจในการอ่านอย่างสม่ำเสมอ เด็กจึงเกิดความสนใจตามไปด้วย

ในขณะที่เดียวกัน ในการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเริ่มสอนในแบบให้นักเรียนไปค้นคว้าเพิ่มเติม ทำรายงานและอภิปรายมากขึ้น การค้นคว้า การทำรายงาน และการอภิปรายนั้น นักเรียนต้องอาศัยการอ่าน การศึกษา ค้นคว้าอย่างมาก ผลจากการศึกษาค้นคว้านี้ ปรากฏว่าทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น นักเรียนจึงเกิดความภูมิใจที่สามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จึงสนใจที่จะอ่านและศึกษาค้นคว้าต่อไปเรื่อย ๆ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบรรยายโดยครูคนเดียวมีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมความสนใจในการอ่านของนักเรียนทุกระดับ การสอนแบบมอบหมายให้ไปค้นคว้าเพิ่มเติมและทำรายงาน ตลอดจนการสอนแบบอภิปรายมีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมความสนใจในการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ยังขาดที่ทางโรงเรียนควรคำนึงถึงอย่างยิ่งก็คือ การจัดเตรียมวัสดุการอ่านที่หลากหลายและเพียงพอสำหรับนักเรียน (โดยเฉพาะนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น) เพราะแม้ระบบการเรียนการสอนจะกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการอ่านแล้ว หากไม่มีวัสดุการอ่านที่เหมาะสมและเพียงพอ นักเรียนก็ไม่สามารถที่จะพัฒนาความสนใจและความสามารถในการอ่านของเขาให้ถึงระดับสูงสุดของความสามารถของเขาได้

จากผลการวิจัย พบว่า การเล่าเรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ ของผู้ปกครองและครู ทำให้นักเรียนทั้ง 3 ระดับ สนใจในการอ่าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเป็นผู้ที่มีความพิการทางสายตา จึงไม่สามารถจะรับรู้เรื่องราวข่าวสารต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวด้วยตนเองได้อย่างเต็มที่ นักเรียนจึงมีความอยากรู้อยากเห็นอยู่ตลอดเวลา เมื่อผู้ปกครองและครูพยายามเล่าเรื่องราวข่าวสารอยู่เสมอ นักเรียนจึงเกิดความสนใจในเรื่องราวข่าวสารต่าง ๆ อย่างมาก เพราะเห็นว่าจะทำให้ตนเองมีประสบการณ์มากขึ้น เมื่อทราบว่าเรื่องราวข่าวสารเหล่านั้นมีอยู่ในหนังสือ นักเรียนจึงสนใจที่จะอ่านหาเรื่องราวข่าวสารต่าง ๆ ด้วยตนเอง

การที่ครูและบรรณารักษ์เปิดเทปให้แก่ นักเรียน ทำให้นักเรียนทั้ง 3 ระดับ เกิดความสนใจในการอ่านก็เพราะเนื้อหาของหนังสือเทปซึ่งส่วนใหญ่เป็นนิทานและนวนิยาย ทำให้เกิดความเพลิดเพลินสนุกสนาน นักเรียนจึงต้องการที่จะฟังหนังสือเทปหรืออ่านหนังสือที่ให้ความเพลิดเพลินสนุกสนานเพิ่มเติมอีก

การพูดเกี่ยวกับหนังสือของครูและบรรณาธิการ ทำให้นักเรียนทุกระดับเกิดความสนใจในการอ่าน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะหนังสือที่ครูและบรรณาธิการนำมาพูดให้ฟัง เป็นหนังสือที่มีความเหมาะสมกับระดับและความสนใจของนักเรียน นอกจากนี้ครูและบรรณาธิการอาจมีศิลปะในการพูดอย่างดี เมื่อได้รับฟังจึงเกิดความสนใจ และอยากอ่านหนังสือเล่มนั้น อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า การพูดเกี่ยวกับหนังสือของครูและบรรณาธิการคือนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นนั้น จะมีน้อยกว่านักเรียนระดับสูงขึ้นไปอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งครูและบรรณาธิการได้ตระหนักว่านักเรียนยังเล็ก ยังไม่พร้อมที่จะรู้เรื่องราวเกี่ยวกับหนังสืออย่างจริงจังได้ ครูจึงต้องเน้นหนักในการอ่านหนังสือให้ฟัง เปิดเทปให้ฟัง เล่านิทาน สอนอ่าน และเล่าเรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ แทน ในขณะที่บรรณาธิการมุ่งส่งเสริมโดยใช้วิธีให้ยืมหนังสือออกไปดูเอง ตลอดจนการเปิดเทปให้ฟัง

การที่ครูอ่านหนังสือให้ฟังและสอนอ่านหนังสือ ทำให้นักเรียนทุกระดับเกิดความสนใจในการอ่าน ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนได้รับแบบอย่างในการอ่านที่ถูกต้อง ประกอบกับได้ตระหนักว่าการอ่านจะทำให้มีความรู้ ได้ทราบสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ทำให้เฉลียวฉลาดและเพิ่มพูนประสบการณ์ต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะหนังสือที่ครูนำมาอ่านให้ฟังนั้นเป็นหนังสือที่ให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน ประกอบกับครูได้สอนวิธีการอ่านที่ถูกต้องด้วย จึงทำให้นักเรียนอยากที่จะอ่านหนังสือเล่มนั้น หรือหนังสือประเภทเดียวกันด้วยตนเองด้วยความมั่นใจ

การที่เพื่อนสนิทของนักเรียนทั้ง 3 ระดับ นำเรื่องราวที่เขาได้อ่านมาพูดให้นักเรียนฟัง ทำให้นักเรียนสนใจในเนื้อหาของหนังสือนั้น ในขณะเดียวกัน บรรณาธิการก็มีหนังสือเล่มนั้นหรือหนังสือประเภทเดียวกันอยู่ในห้องสมุด และเปิดโอกาสให้นักเรียนยืมอ่านได้ นักเรียนจึงสนใจที่จะยืมหนังสือเล่มนั้นมาอ่าน

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของครู ผู้ปกครอง บรรณาธิการ และเพื่อนสนิทนั้น กระบวนการปฏิบัติและคะแนนของความสนใจในการอ่านมีหลายประเด็นที่มีความสัมพันธ์กัน (ตารางที่ 24 และ 25) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติของครูในด้านการเล่านิทาน การสอนอ่านหนังสือ การเล่าเรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ การพูดเกี่ยวกับหนังสือ และการเปิดเทปให้ฟัง สามารถสรุปได้ว่า ถ้าครูมีการปฏิบัติมาก ความสนใจในการอ่านก็มาก ถ้าครู

มีการปฏิบัติน้อย ความสนใจในการอ่านก็น้อยตามไปด้วย ข้อสังเกตนี้สามารถใช้ได้กับการปฏิบัติของผู้ปกครองในด้านการสอนอ่านหนังสือ การเล่าเรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ และการเปิดเทปให้ฟัง การปฏิบัติของบรรณาธิการในด้านการเล่านิทาน การสอนอ่านหนังสือ การเล่าเรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ และการพูดเกี่ยวกับหนังสือ ส่วนการปฏิบัติของเพื่อนสนิทสามารถสรุปได้ในประเด็นของการเล่านิทาน การเล่าเรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ ตลอดจนการพูดเกี่ยวกับหนังสือ

การส่งเสริมการอ่านของบุคคลแต่ละฝ่ายมีทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน เช่น การส่งเสริมการอ่านของบรรณาธิการมีวิธีที่เพิ่มเติมจากบุคคลฝ่ายอื่น ๆ อยู่บางประการ เช่น การให้ยืมหนังสือและการสอนการใช้ห้องสมุด เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทบาทและหน้าที่ของแต่ละฝ่ายด้วย อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าสังเกตว่า ในการส่งเสริมการอ่านของแต่ละฝ่าย แม้ว่าจะมีกิจกรรมเหมือนกัน แต่วิธีการในการกระตุ้นนักเรียนให้เกิดความสนใจไม่เหมือนกัน นักเรียนจึงเกิดความสนใจในการอ่านมากจากการกระตุ้นของบางฝ่ายเท่านั้น เช่น การเล่านิทาน มีผู้ปฏิบัติหลายฝ่าย คือ ผู้ปกครอง ครู บรรณาธิการ และเพื่อนสนิท แต่การเล่านิทานของครูเท่านั้นที่มีผลทำให้นักเรียนสนใจในการอ่านมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการเล่าของครูนั้นมีวิธีการที่น่าสนใจมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ เช่น การใช้น้ำเสียงและการเน้นเนื้อหาในแต่ละตอน เป็นต้น

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า กิจกรรมที่ส่งเสริมความสนใจในการอ่านของนักเรียนจากบุคคลฝ่ายต่าง ๆ มีทั้งที่ทำให้นักเรียนสนใจในการอ่านมากและไม่มาก ดังนั้นบุคคลแต่ละฝ่ายจึงควรที่จะมีการพิจารณาเน้นหนักปฏิบัติเฉพาะกิจกรรมที่จะทำให้นักเรียนสนใจในการอ่านมากแทนที่แต่ละฝ่ายจะทำกิจกรรมทุกอย่าง เช่น ผู้ปกครองควรเน้นหนักในเรื่องของการเล่าเรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ ครูควรอ่านหนังสือให้ฟัง เล่านิทาน สอนอ่านหนังสือ เล่าเรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ ตลอดจนการเปิดเทปให้แก่นักเรียน บรรณาธิการควรมีการพูดเกี่ยวกับหนังสือ เปิดเทปให้ฟัง และให้ยืมหนังสือ ส่วนเพื่อนสนิทควรเน้นหนักในการนำเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่ได้อ่านมาเล่าให้นักเรียนฟัง

เมื่อบุคคลแต่ละฝ่ายได้แบ่งบทบาทหน้าที่กันในการส่งเสริมการอ่านแก่นักเรียนแล้ว นักเรียนย่อมจะสนใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น อันมีผลทำให้เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีประสบการณ์ มีนิสัยรักการอ่าน และสามารถออกไปอยู่ร่วมกับสังคมปกติโดยไม่มีความยากลำบากมากนัก

จากผลการวิจัยจะเห็นว่า นักเรียนทั้ง 3 ระดับ เกิดความสนใจในการอ่านภายหลังจากการฟังรายการข่าว สารคดี ละคร และเพลง จากวิทยุ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนทุกระดับอยู่ในวัยของความอยากรู้อยากเห็นอยู่แล้ว เมื่อได้รับการกระตุ้นหรือได้รับรู้เกี่ยวกับข่าว สารคดี ละคร ทำให้เขามีความอยากรู้อยากเห็นเพิ่มมากขึ้น เพราะข่าวและสารคดีให้เพียงข้อมูลสั้น ๆ ที่นอกเพียงว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร แต่การอ่านทำให้เขาได้รับความรู้กว้างขวางขึ้นกว่าเดิมและได้ติดตามไปด้วย สำหรับรายการละครนั้น วิทยุได้เสนอรายการในช่วงสั้น ๆ ประกอบกับเนื้อหาของละครให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่นักเรียน นักเรียนจึงอยากจะอ่านเพิ่มเติมจากหนังสือ ส่วนรายการเพลง นักจัดรายการส่วนใหญ่มักจะสอดแทรกเกร็ดความรู้หรือเรื่องราวจากหนังสือไว้อยู่เสมอ เมื่อนักเรียนได้ฟังรายการจึงเกิดความสนใจที่จะไปอ่านหนังสือที่ให้ความรู้เหล่านั้นบ้าง ดังนั้น การที่นักเรียนทั้ง 3 ระดับ สนใจการอ่านหลังจากได้ฟังรายการข่าว สารคดี ละคร และเพลง ก็แสดงว่ารายการวิทยุดังกล่าวได้กระตุ้นหรือเร่งเร้าให้นักเรียนอยากอ่านเพิ่มเติมจากเรื่องที่เขาได้ฟังเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องที่ได้รับฟังยิ่งขึ้น

การที่นักเรียนได้ฟังรายการกีฬา ละคร ภาพยนตร์ ดนตรีหรือเพลง และรายการตอบปัญหาจากโทรทัศน์ และทำให้นักเรียนสนใจในการอ่าน รายการกีฬา ละคร ภาพยนตร์ และดนตรีหรือเพลง ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่วนรายการตอบปัญหาสนองตอบความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียน แต่รายการต่าง ๆ เหล่านี้ให้ความเพลิดเพลินและความรู้ในระยะเวลาที่จำกัด และเนื้อหาสาระที่ให้อังไม่สมบูรณ์และเพียงพอต่อความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียน นักเรียนจึงมีความสนใจที่จะไปหาอ่านเอาจากหนังสือ

การศึกษาถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ 7 ประการ คือ วิธีเรียนในโรงเรียน การส่งเสริมการอ่านจากผู้ปกครอง การส่งเสริมการอ่านจากครู การส่งเสริมการอ่านจากบรรณารักษ์ การส่งเสริมการอ่านจากเพื่อนสนิท รายการวิทยุ และรายการโทรทัศน์ นั้น เมื่อพิจารณาจากความคิดเห็นของนักเรียนแล้วจะเห็นว่า การส่งเสริมการอ่านจากเพื่อนสนิทจะมีอิทธิพลทำให้นักเรียนสนใจในการอ่านมากที่สุด รองลงไปคือ การส่งเสริมการอ่านจากครู ส่วนการส่งเสริมการอ่านจากผู้ปกครองและรายการโทรทัศน์มีอิทธิพลในอันดับที่ 3 เท่ากัน ซึ่งไม่ตรงกับแนวเหตุผลที่ตั้งไว้ที่กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมการอ่านจากครูจะมีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนทุกระดับมากที่สุด

แต่เมื่อพิจารณาแยกตามระดับชั้นจึงพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความคิดเห็นว่าการส่งเสริมการอ่านจากครูจะมีผลต่อความสนใจในการอ่านมากที่สุด ในขณะที่นักเรียนระดับประถมศึกษา เห็นว่าการส่งเสริมการอ่านจากเพื่อนสนิทมีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในแวดวงของนักเรียนตามคอกนั้น บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเขามากที่สุด ได้แก่ เพื่อนสนิทและครู ส่วนผู้ปกครองนั้นไม่ค่อยได้ใกล้ชิดนัก เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ต้องอยู่ประจำในโรงเรียน จะกลับบ้านเมื่อปิดภาคการศึกษาเท่านั้น ดังนั้นผู้ปกครองจึงไม่ค่อยมีโอกาสด้านการส่งเสริมความสนใจในการอ่านแก่นักเรียนมากนัก การที่เค้กระดับประถมศึกษา เห็นว่าเพื่อนสนิททำให้ตนมีความสนใจในการอ่านนั้น ก็เพราะ เขามีความคุ้นเคย ใจกว้าง และอยากเอาอย่างเพื่อนนั่นเอง อย่างไรก็ตาม จะเห็นว่าในระดับประถมศึกษาตอนปลาย เด็กเริ่มได้รับอิทธิพลด้านการอ่านจากครูมากขึ้น โดยได้รับความสำคัญเป็นอันดับสองรองจากเพื่อนสนิท เมื่อเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ครูจึง เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านอย่างเต็มที่โดยมีอิทธิพลมากกว่าเพื่อน ทำให้อิทธิพลของเพื่อน ลดลงไปในลำดับสอง ข้อที่น่าสังเกตคือ บรรณารักษ์น่าจะมีอิทธิพลต่อการอ่านของนักเรียนอย่างมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยอื่น ๆ ทั้งหมดแล้ว จะเห็นว่า บรรณารักษ์มีบทบาทในการส่งเสริมความสนใจในการอ่านของนักเรียนน้อยมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะห้องสมุดโรงเรียนยังมีขนาดเล็ก งบประมาณมีน้อย ทำให้วัสดุการอ่าน ครูภัณฑ์ และอุปกรณ์ช่วยอ่านมีน้อยตามไปด้วย ทำให้บรรณารักษ์ไม่สามารถจะพัฒนาบริการห้องสมุดให้กว้างขวางเป็นที่รู้จักของนักเรียนอย่างทั่วถึงได้ วัสดุการอ่านที่มีอยู่อาจไม่เหมาะสมกับระดับ ความสามารถในการอ่าน และความสนใจของเด็กก็เป็นได้ เช่น การมีหนังสืออักษรเบรลล์ภาษาต่างประเทศแทนการมีหนังสืออักษรเบรลล์ภาษาไทย ตลอดจนหนังสือ เทปที่มีอยู่อาจไม่เพียงพอที่จะให้บริการแก่นักเรียนอย่าง ต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนไม่สนใจห้องสมุดเท่าที่ควร อนึ่ง แม้ห้องสมุดจะมีงบประมาณจำกัดและบรรณารักษ์สามารถผลิตหนังสืออักษรเบรลล์หรือหนังสือ เทปได้เอง แต่บรรณารักษ์ก็มีเพียง 1 หรือ 2 คน และต้องทำการสอนเด็กด้วย จึงไม่ค่อยมีเวลาที่จะมาจัดทำ เบรลล์หรือบันทึกเสียงลง เทปได้ การจัดทำหนังสืออักษรเบรลล์นั้นต้องทำด้วยมือหรือ เครื่องพิมพ์ดีด เบรลล์ซึ่งทำได้ช้าและทำได้จำนวนน้อย ห้องสมุดจึงไม่ค่อยมีหนังสืออักษรเบรลล์ที่ทันสมัยและเพียงพอแก่นักเรียน สำหรับการบันทึกเสียงลง เทปนั้น แม้จะทำได้ง่ายกว่าหนังสืออักษรเบรลล์ แต่ผู้จัดทำจะต้องใช้เวลานานในการอ่านหนังสือแต่ละเล่มตั้ง ๆ และจะต้องมีความประณีตในการคอยบันทึกเสียงให้ต่อเนื่องกันด้วย บรรณารักษ์จึงไม่อาจจะจัดทำหนังสือ เทปได้มากตามความต้องการ นอกจากนั้น ในประเทศไทยยังไม่มีบริษัทสำนักพิมพ์แห่งใดที่จะยอมลงทุนจัดทำหนังสืออักษรเบรลล์หรือหนังสือ เทป

ออกจำหน่ายแก่คนตาบอดเหมือนในต่างประเทศ แหล่งที่บรรณารักษ์จะหาหนังสืออักษร เบรลล์และหนังสือ เทปจึงมีอยู่อย่างจำกัด บรรณารักษ์จึงไม่สามารถจะให้บริการแก่นักเรียนได้อย่างเต็มที่ สิ่งที่บรรณารักษ์พึงกระทำ เพื่อส่งเสริมความสนใจในการอ่านของเด็กจึงน่าจะเป็นการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่ต้องอาศัยหนังสืออักษร เบรลล์หรือหนังสือ เทปมากนัก เช่น การอ่านหนังสือให้ฟัง และการเล่า เรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี แม้ว่าการมองในภาพรวมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียน (ตามข้อคิดเห็นของนักเรียนทั้งหมด) จะได้แก่ การส่งเสริมการอ่านจากเพื่อนสนิท และการส่งเสริมการอ่านจากครูจะมีความสำคัญในอันดับ 2 แต่เมื่อพิจารณาจากรายละเอียดเกี่ยวกับการส่งเสริมความสนใจในการอ่านตามปัจจัยต่าง ๆ จะเห็นว่า โดยแท้จริงแล้ว การส่งเสริมการอ่านจากครูมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเพื่อนสนิท กลุ่มบุคคลอื่น ๆ หรือปัจจัยอื่น ๆ แต่อย่างใด แต่กลับจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการส่งเสริมการอ่านจากครูมีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนทุกระดับมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งหมด (ตารางที่ 25) และเมื่อพิจารณาจากการปฏิบัติของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ก็จะมีอีกว่าการปฏิบัติของครูมีมากกว่าการปฏิบัติของกลุ่มอื่น ๆ เช่นเดียวกัน (ตารางที่ 24) ในขณะที่ความสนใจในการอ่านของนักเรียนที่เกิดจากการส่งเสริมการอ่านจากเพื่อนสนิทมีคะแนนสูง เฉพาะการเล่าเรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ และการพูดเกี่ยวกับหนังสือในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เท่านั้น (ตารางที่ 25) (ซึ่งแม้จะสูงแต่ก็น้อยกว่าอิทธิพลที่ได้รับจากครูอยู่นั่นเอง) ส่วนในด้านอื่น ๆ มีคะแนนความสนใจไม่มากนัก ถ้ามองในด้านการส่งเสริมการอ่านจากบรรณารักษ์หรือผู้ปกครองก็จะเห็นว่าการปฏิบัติของบุคคลทั้งสองฝ่ายมีผลต่อความสนใจในการอ่านในระดับรอง ๆ หรือระดับต่ำเป็นส่วนใหญ่ การที่ผลการศึกษาจากความคิดเห็นของนักเรียนได้ระบุนอกมาแน่ชัดว่าการส่งเสริมการอ่านจากเพื่อนสนิทมีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนมากที่สุด ก็เพราะนักเรียนใกล้ชิดและคิดถึงเพื่อนมากกว่าบุคคลอื่น ๆ เท่านั้นเอง ดังนั้น แนวเหตุผลที่ว่า การส่งเสริมการอ่านจากครูมีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนทุกระดับมากที่สุดจึงเป็นความจริงอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ครูและบรรณารักษ์ในโรงเรียนสอนคนตาบอด ห้องสมุดคอลเลกต์เพื่อคนตาบอด มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ อาสาสมัคร ส่วนราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนตาบอด ควรมีการผลิตหนังสืออักษรเบรลล์และหนังสือเทปประเภทหนังสือแบบเรียน นิทาน นวนิยาย และสารคดี ก่อนหนังสือประเภทอื่น ๆ เพื่อนักเรียนจะได้มีวัสดุ การอ่านที่ชอชอบอย่างเพียงพอ
2. โรงเรียนสอนคนตาบอดควรมีการประชุมสัมพันธ์เพื่อหาอาสาสมัครจากแหล่งต่าง ๆ เช่น สถานศึกษา แม่บ้าน และบุคคลทั่วไป ในการช่วยอ่านหนังสือให้แก่นักเรียนในช่วงพักกลางวัน ตอนเย็น หรือในวัน เสาร์-อาทิตย์
3. ห้องสมุดโรงเรียนสอนคนตาบอดควรมีการประชุมและคัดเลือกหนังสือสำหรับเด็ก และหนังสือทั่วไปที่เหมาะสมกับระดับและความสนใจของเด็กไว้ให้มาก เพื่อขอความร่วมมือจากครู และอาสาสมัครภายนอกในการจัดทำเป็นหนังสืออักษร เบรลล์และหนังสือ เทป ห้องสมุดควรจัด กิจกรรมส่งเสริมความสนใจในการอ่านแก่เด็กมากขึ้น โดยเฉพาะการสอนอ่านหนังสือ การอ่าน หนังสือให้ฟัง การพูดเกี่ยวกับหนังสือ และการให้ยืมหนังสือ นอกจากนี้ ห้องสมุดอาจหาแหล่ง เงินทุนจากภายนอกในการจัดซื้อ จัดหา หรือพัฒนาอุปกรณ์ช่วยการอ่านสำหรับคนตาบอดที่ทันสมัย เช่น ออพตาคอน หรือ Kurzweil Reading Machine เป็นต้น
4. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ผู้ปกครองพึงปฏิบัติต่อนักเรียนทุกระดับควรได้แก่ การเล่าเรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษา ตอนต้นควรได้แก่ การอ่านหนังสือให้ฟัง
5. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ครูพึงปฏิบัติต่อนักเรียนทุกระดับควรได้แก่ การอ่านหนังสือ ให้ฟัง การเล่านิทาน การสอนอ่านหนังสือ การเล่าเรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ การพูด เกี่ยวกับหนังสือ และการเปิดเทปให้ฟัง
6. กิจกรรมการส่งเสริมการอ่านที่บรรณารักษ์พึงปฏิบัติต่อนักเรียนทุกระดับควรได้แก่ การพูดเกี่ยวกับหนังสือ การเปิดเทปให้ฟัง และการให้ยืมหนังสือ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นควรได้แก่ การอ่านหนังสือให้ฟังและการสอนการใช้ห้องสมุด

7. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เพื่อนสนิทหึงปฏิบัติคือนักเรียนทุกระดับควรได้แก่ การเล่าเกี่ยวกับสิ่งที่อ่านให้ฟัง สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนต้น ควรได้แก่ การอ่านหนังสือให้ฟัง และสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นควรได้แก่ การแนะนำหนังสือดี ๆ

8. บริษัทเอกชนควรพิจารณาผลิตหนังสือเพื่อออกจำหน่าย เพราะนอกจากจะจำหน่ายให้แก่คนตาบอดแล้ว ยังสามารถจำหน่ายให้แก่คนพิการทางกาย คนสูงอายุ และบุคคลทั่วไปได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการอ่าน ความสนใจในการอ่าน หรือปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนตาบอด เฉพาะนักเรียนกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น เฉพาะระดับใดระดับหนึ่ง (เช่น ระดับประถมศึกษาตอนต้น ระดับประถมศึกษาตอนปลาย หรือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) หรือชั้นใดชั้นหนึ่ง เพื่อจะได้ข้อมูลและข้อค้นพบที่แน่นอน ละเอียด และลึกซึ้งกว่าเดิม

2. การศึกษาค้างนี้ เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อคิดเห็นของนักเรียนแต่ฝ่ายเดียว ควรที่จะมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการอ่าน ความสนใจในการอ่าน หรือปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนตาบอด ตามข้อคิดเห็นของบุคคลอื่น ๆ เช่น ผู้ปกครองของนักเรียน ครู บรรณารักษ์ เพื่อนสนิท บุคคลทั่วไป ฯลฯ เพื่อจะได้เข้าใจเกี่ยวกับการอ่านของเด็กตาบอดอย่างรอบด้าน

3. ควรมีการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของเด็กตาบอดในแง่ของการทดลองบ้าง โดยผู้วิจัยอาจจัดทำโครงการการอ่านของเด็กตาบอด เพื่อทดสอบความสนใจในการอ่านหรือศึกษาการพัฒนาความสนใจในการอ่านของนักเรียนตาบอดอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ ผู้วิจัยอาจทำการศึกษาในแง่ของ "การนำมัลติมีเดีย" กับเด็กตาบอด เพื่อแสวงหาความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาการอ่านของเด็กตาบอดมากขึ้น

4. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการอ่าน ความสนใจในการอ่าน หรือปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านของเด็กหรือผู้ใหญ่ตาบอด ที่ไม่เคยเรียนในโรงเรียนสอนคนตาบอดมาก่อน เพื่อจะทำให้ทราบถึงปัจจัยหรือสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการอ่าน ซึ่งอาจแตกต่างไปจากการวิจัยครั้งนี้